

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 340/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obce Ihľany, Ihľany 94, zastúpenej starostom obce Jánom Turekom, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Lukáčom, Námestie sv. Egídia 11/6, Poprad, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 9/2014 z 28. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obce Ihľany o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2016 doručená sťažnosť obce Ihľany (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 9/2014 z 28. októbra 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou na Okresnom súde Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) sa spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“), domáhala od sťažovateľky ako žalovanej zaplatať faktúry vystavenej sťažovateľke v sume 478 972 Sk za vykonanie prác a dodanie materiálu v súvislosti s plnením zmluvy o dielo č. 29/2001, ktorej predmetom bola realizácia stavebného diela – nájomných bytov.

Ako ďalej sťažovateľka uvádza, okresný súd jej rozsudkom sp. zn. 2 Cb 248/2007 z 13. júna 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 13. júna 2012“) uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 7 569,94 € s 0,1 % úrokom z omeškania denne od 23. januára 2004 do zaplatať a v prevyšujúcej časti žalobný návrh zamietol.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Cob 58/2012 z 8. októbra 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 8. októbra 2013“) potvrdil rozsudok okresného súdu z 13. apríla 2012 v jeho napadnutej zaväzujúcej časti, pričom sa stotožnil s odôvodnením prvostupňového súdu a len na zdôraznenie jeho správnosti reagoval na dôvody podaného odvolania.

Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom poukazovala na to, že jej bola postupom a rozhodnutím krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pričom podľa sťažovateľky je táto vada „významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi jeho procesné práva. (Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 96/2010, zo dňa 20. mája 2010)“.

Naplnenie zákonného dôvodu prípustnosti dovolania spočívalo podľa názoru sťažovateľky v postupe a konaní krajského súdu, ktorý sa v odôvodnení svojho rozhodnutia „nevysporiadal s... odvolacími dôvodmi žalovaného uvedenými v jeho odvolaní, ktoré majú

pre rozhodnutie o veci zásadný význam, čím odňal žalovanému možnosť konať...“. Taktiež podľa názoru sťažovateľky krajský súd „*vec právne posúdil podľa iných ustanovení právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité a sú pre rozhodnutie veci rozhodujúce, na čo žalovaného upozornil podľa § 213 ods.2 O.s.p. a vyzval ho na vyjadrenie sa k tomuto odlišnému právnemu posúdeniu, ale s vyjadreniami žalovaného k tomuto odlišnému právnemu posúdeniu sa v odôvodnení odvolacieho rozsudku nevyporiadal v zmysle ust. § 157 ods.2 O.s.p., hoci majú pre vec zásadný význam... v odvolacom konaní sám doplnil dokazovanie nám neznámym spôsobom a za nám neznámých okolností mimo pojednávania a nedal žalovanému ako účastníkovi konania možnosť vyjadriť sa k spôsobu takéhoto získania dôkazu, náležite sa oboznámiť sa s takto získaným dôkazom a tým aj možnosť riadne sa k nemu vyjadriť. Naviac odvolací súd takto získaný dôkaz a skutočnosti z neho vyplývajúce, ktoré majú pre rozhodnutie o veci zásadný význam, nevyhodnotil a nezobral do úvahy.“.*

Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky podané proti rozsudku krajského súdu z 8. októbra 2013 a proti rozsudku okresného súdu z 13. júna 2012, pretože podľa jeho názoru dovolanie sťažovateľky nebolo proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v zmysle § 238 OSP prípustné a vada uvedená v § 237 OSP najvyšším súdom zistená nebola.

Sťažovateľka sa domnieva, že odmietnutím dovolania z procesných dôvodov najvyšší súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu vzhľadom na jeho neodôvodnenosť a nepreskúmateľnosť za arbitrárne a ako také za ústavne nekonformné, a preto v celosti za nezákonné a v konečnom dôsledku i za protiústavné.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní veci prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prijatí vydal nálež, ktorým vysloví, že „*1. základné právo Sťažovateľa na súdnu (a inú právnu) ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo na súdnu (a inú právnu) ochranu podľa čl. 36 ods. 1*

Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.októbra 2015 sp. zn. 4 Obdo 9/ 2014 porušené boli;

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.októbra 2015 sp. zn. 4 Obdo 9/2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie;

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,16- eur...“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho

prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 142/2011). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený. Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľkou označených práv zaručených ústavou (čl. 46 ods. 1), listinou (čl. 36 ods. 1) a dohovorom (čl. 6 ods. 1) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľky tak, že jej dovolanie odmietol z procesných dôvodov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde... .

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde... .

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom... .

Ústavný súd v prvom rade v súlade so svojou judikatúrou predovšetkým podotýka, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v úvode uviesť, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu,

a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/2000), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01) alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal.

Ako už ústavný súd uviedol, pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej

úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na skutočnosť, že predmet ústavného prieskumu mu sťažovateľka záväzne určila (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), keď v petite podanej sťažnosti koncentrovala svoju argumentáciu len na napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. Sťažovateľka nenamieta porušenie svojich práv uznesením krajského súdu, hoci jej to judikatúra ústavného súdu umožňuje (III. ÚS 206/2004, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 192/2010, III. ÚS 164/2011, I. ÚS 291/2015). Pôdorys, na ktorom možno ústavnú sťažnosť prerokovať, je oproti predmetu konania na krajskom súde a okresnom súde zúžený dovolacím rozhodnutím.

To je významné hodnotiace kritérium na kontrolu ústavnosti napadnutého rozhodnutia. Dovolanie v občianskom súdnom konaní je totiž mimoriadnym opravným prostriedkom, v dôsledku ktorého dovolací súd môže zasiahnuť do už odvolacím súdom právoplatne nastoleného stavu právnej istoty účastníkov konania o predmete konania. Preto dovolanie neslúži na nápravu akýchkoľvek väd prvostupňovej alebo druhostupňovej fázy základného konania, ale len väd, ktorých závažnosť zákonodarca povýšil nad právnu istotu účastníkov konania. Jadrom sťažovateľkiných námietok bol postup najvyššieho súdu, ktorý svojím napadnutým rozhodnutím odmietol jej dovolanie napriek tomu, že bola daná prípustnosť dovolania, a to podľa § 237 písm. f) OSP, a neodôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 OSP.

Najvyšší súd v odôvodnení sťažnosťou napadnutého uznesenia najskôr zhrnul podstatné dôvody rozsudku okresného súdu a krajského súdu, dovoláciu argumentáciu sťažovateľky a vyjadrenie žalobkyne, aby následne na vlastné odôvodnenie uviedol:

„V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.) alebo rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p), alebo rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

Dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu znaky vyššie uvedených rozhodnutí nemá. V prejednávanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, pričom však vo výrokovej časti prípustnosť dovolania nevyslovil. Rovnako nejde o potvrdenie takého rozsudku prvostupňového súdu, ktorým by súd prvého stupňa vo svojom výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p., a preto dovolanie žalovaného v zmysle ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. prípustné nie je.“

S prihliadnutím na § 242 ods. 1 druhú vetu OSP ukladajúcu dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP sa najvyšší súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 OSP, ale zaoberal sa aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 OSP. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia a majúcich za následok tzv. zmätočnosť rozhodnutia. Ak je totiž konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) OSP, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 OSP vylúčené.

Ďalej najvyšší súd uviedol, že *«dovolateľ procesné vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a písm. g/ O. s. p. nenamietal a tieto nezistil ani dovolací súd. S prihliadnutím na obsah*

dovolania a v ňom vytykané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, dovolací súd sa osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdu bola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení nedefinuje ani nešpecifikuje. Pod odňatím možnosti konať pred súdom je preto potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Citované ustanovenie odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvisu s faktickou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením veci, vysloveným v napadnutom rozhodnutí. Z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. je rozhodujúce len to, či účastník konania v dôsledku nesprávneho postupu súdu bol ukrátený na svojich procesných právach alebo nie. Procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. zakladá okrem iného aj nedostatočne (súčasne nezrozumiteľne) odôvodnenie súdneho rozhodnutia, pre ktoré je toto nepreskumateľné, ktorú vadu však dovolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia ako aj konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, nezistil.

Povinnosť súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodniť je jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Štruktúra práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p., pričom táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O. s. p.). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Ústavný súd SR vo svojej ustálenej judikatúre zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08,

IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj súdu odvolacieho, prípadne aj dovolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania.».

Dovolací súd po preskúmaní oboch vo veci vydaných rozhodnutí, tak prvostupňového, ako aj odvolacieho dospel k záveru, že „rozsudok odvolacieho súdu v spojení s potvrdeným rozsudkom súdu prvého stupňa (vo veci samej) vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. spĺňa, a preto ho možno považovať za preskúmateľný a ústavne akceptovateľný. Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa predovšetkým zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, keď z neho vyplýva, čoho sa žalobca svojou žalobou domáha a z akých dôvodov, aké je stanovisko (vyjadrenie) žalovaných k žalobe, aké relevantné dôkazy boli súdom vykonané a aké skutočnosti z nich súd zistil, aký skutkový stav bol súdom ustálený (zistený), aké právne normy na vec aplikoval, ako tieto normy vyložil, ako subsumoval zistený skutkový stav pod aplikovanú právnu normu, t. j., aké konkrétne subjektívne práva a povinnosti vyvodil pre účastníkov konania a aké právne závery vyplývajú zo zistených subjektívnych práv a povinností účastníkov konania vo vzťahu k žalobou uplatnenému návrhu, čím sa napĺňajú najmä kritériá určitosti (prehľadnosti), zrozumiteľnosti i presvedčivosti rozhodnutia. Súd prvého stupňa sa v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne vysporiadal s dôvodmi, ktoré viedli k čiastočnému vyhovaniu žalobe.

Rovnako aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia. V odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Dovolací súd osobitne poukazuje na § 219 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého odvolací súd v prípade, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení svojho rozhodnutia obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. V dôvodovej správe k novele Občianskeho súdneho poriadku účinnnej od 15. 10. 2008 (t. j. k zákonu č. 384/2008 Z. z.) sa uvádza, že ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. reaguje na súdnu prax

v prípadoch úplných a presvedčivých rozhodnutí súdov prvého stupňa, kedy odôvodnenie rozhodnutia odvolacích súdov je len kopírovaním vecne správnych dôvodov. V takých prípadoch rozhodnutia obsahujú účastníkom známe podania, známy napadnutý rozsudok a v závere obsahujú už len stručné konštatovania o správnosti a presvedčivosti napádaného rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd stotožňuje. Je tomu tak aj v posudzovanej veci, kedy odvolací súd, konštatujúc správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa vo veci samej na doplnenie zdôraznil, že predmetom konania nie je zaplatenie celkovej ceny diela a predmetná dielčia faktúra časti ceny diela nie je faktúrou konečnou a jej úhrada nie je viazaná na odovzdanie a prevzatie diela ani na vystavenie konečnej faktúry, či na prípadných vadách diela. Svoje výhrady voči údajom v uvedenej faktúre mohol žalovaný uplatniť len za podmienok dohodnutých alebo uvedených v § 550 Obchodného zákonníka. Za vykonávanie diela v rozpore s povinnosťami zhotoviteľa je možné považovať aj fakturáciu vykonania prác či dodania materiálu, ktoré v skutočnosti vykonané neboli, resp. neboli dodané. V takomto prípade je objednávateľ teda žalovaný dožadovať sa u zhotoviteľa, teda žalobcu, aby v primeranej lehote tieto vady odstránil. Žalovaný nevyvrátil skutočnosti vyplývajúce zo súpisu vykonaných prác z 31. 12. 2003 ani zo zápisnice o odovzdaní a prevzatí diela z 23. 6. 2003 a nie je možné prihliadať k výhradám urobeným až v priebehu sporu začatého po troch rokoch od prevzatia diela. Z týchto dôvodov na obranu žalovaného súd neprihliadol. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. Odvolací súd reagoval na podstatné odvolacie námietky žalovaného a za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa.“

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, ktorou v podanom dovolaní spochybňuje správnosť a úplnosť skutkových zistení súdov a z nich vyvedených skutkových záverov, najvyšší súd uviedol, že „Uvedený nedostatok nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 O. s. p. a možno ho považovať iba za tzv. inú vadu konania, majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). Vadu takej povahy ale možno úspešne uplatniť iba v procesné prípustnom dovolaní (o tento prípad v danej veci nejde). Takáto procesná vada sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá. Súdna prax je jednotná

v tom, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, nezakladá to vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p., lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom (viď R 6/2000). K procesným právam účastníka nepatrí, aby bol súdom vykonaný každý dôkaz, ktorý účastník považuje za významný. Rozhodovanie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, patrí iba súdu, a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O. s. p., § 213 ods. 5 O. s. p.). Je však potrebné zdôrazniť, že súd prvého stupňa vykonal všetky dôkazy navrhované žalovaným. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.“.

K vade konania podľa názoru sťažovateľky došlo aj tým, že odvolací súd použil ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci (v konaní pred súdom prvého stupňa) neboli použité.

Najvyšší súd k uvedenej námietke sťažovateľky na napadnutom uznesení najprv od citoval § 213 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili, a ďalej uviedol, že „Citované ustanovenie ukladá odvolaciemu súdu pred rozhodnutím o odvolaní povinnosť, aby v prípade, ak je toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.“

Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z. z., ktorým bol novelizovaný Občiansky súdny poriadok, vyššie citovaným ustanovením sa sleduje, aby účastníci konania neboli vystavení tzv. prekvapivým rozhodnutiam. Tento zámer v plnom rozsahu zodpovedá relevantnej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. vec E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993). Dôsledné naplnenie tejto povinnosti preto vyžaduje, aby odvolací súd vyzval účastníkov konania na vyjadrenie, ak uvažuje, že svoje rozhodnutie založí na iných právnych dôvodoch, ako to urobil súd prvého stupňa. Predpokladom pre postup podľa uvedeného zákonného ustanovenia odvolacím súdom je, že na vec sa podľa odvolacieho

súdu vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a že toto ustanovenie je pre rozhodnutie veci určujúce.

Nesplnenie povinnosti umožniť účastníkom konania vyjadriť sa k možnému použitiu iného doteraz nepoužitého ustanovenia právneho predpisu, je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva považované za porušenie základného práva na spravodlivý súdny proces, a je aj dovolacím dôvodom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (napr. R 33/2011 alebo ZSP 4/2010).“

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu bolo najvyššiemu súdu zrejmé, že „odvolací súd potvrdil skutkové aj právne závery súdu prvého stupňa a vysporiadal sa s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného. Na podporu správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa doplnil dôvody v tom smere, že v danom prípade nie je predmetom konania zaplatenie celkovej ceny diela. Účastníci zmluvy dojednali podmienky a dobu platenia ceny odchýlne od ustanovenia § 548 ods. 1 veta druhá Obchodného zákonníka, pričom zaplatenie dielčej faktúry neviazali na vykonanie diela ako takého v celom rozsahu, ale predpokladali platenie časti ceny diela vo väzbe na práce vykonané v predchádzajúcom mesiaci. Úhrada dielčej faktúry nie je závislá od prípadných väd diela a nie je podmienená ani odovzdaním a prevzatím diela (9.11.2004). Doručenie dielčej faktúry oprávňovalo žalovaného len na prípadné výhrady voči vykonaniu prác a dodaniu materiálu uvedených v súpise vykonaných prác tvoriaceho prílohu dielčej faktúry. Žalovaný si výhrady k údajom uvedeným v predmetnej dielčej faktúre mohol uplatniť len za dohodnutých podmienok a podmienok stanovených v § 550 Obchodného zákonníka. Podľa tohto ustanovenia je objednávateľ oprávnený kontrolovať vykonávanie diela. Za vykonávanie diela v rozpore s povinnosťami zhotoviteľa je možné považovať aj fakturáciu vykonania prác či dodania materiálu, ktoré v skutočnosti vykonané neboli. V takomto prípade je objednávateľ oprávnený a povinný dožadovať sa u zhotoviteľa, aby v primeranej lehote tieto vady odstránil. Právne dôsledky nevyužitia tohto oprávnenia zo strany objednávateľa nie sú priamo v zákone riešené a len ustanovenie § 553 ods. 3 Obchodného zákonníka stanovuje kedy zhotoviteľ diela môže pokračovať vo vykonávaní diela ak sa objednávateľ nedostaví na kontrolu, na ktorú bol riadne pozvaný alebo ktorá sa mala konať podľa dohody. Odvolací súd zdôraznil, že žalovaný ani po rozsiahlom

dokazovaní súdom prvého stupňa nevyvrátil zistené skutočnosti o vykonaní všetkých prác a dodaní materiálu uvedeného v podkladoch k faktúre a k výhradám urobeným až v priebehu tohto sporu neprihliadal. Aj pokiaľ by žalovaný v konaní mohol uplatniť nároky z titulu zodpovednosti za vady diela, nebolo by možné k tomu prihliadať v dôsledku výslovnej obrany žalobcu, ktorý sa dovoľával aplikácie § 562 ods. 1 Obchodného zákonníka z dôvodu, že žalovaný neoznámil tvrdené vady diela v zmysle § 562 ods. 2 Obchodného zákonníka. Nebolo preukázané, že by žalobca o dodatočne vytykánych vadách vedel alebo musel vedieť.

Odvolací súd výzvou z 23. 9. 2013 (doručenou žalovanému 25. 9. 2013) vyzval účastníkov aby sa vyjadrili k možnej aplikácii ustanovení právneho predpisu, ktoré neboli použité v rozhodnutí súdu prvého stupňa, a to konkrétne § 550, 553 ods. 3, 562 ods. 3, 428 ods. 1 a § 548 ods. 1 veta druhá Obchodného zákonníka. Žalovaný sa k možnému použitiu uvedených ustanovení v rozhodnutí odvolacieho súdu vyjadril písomným podaním z 2. 10. 2013. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia vysvetlil dôvody pre ktoré aplikoval na zistený skutkový stav aj uvedené ustanovenia právneho predpisu, ktoré neboli použité v rozhodnutí súdu prvého stupňa a dodržaním procesného postupu v zmysle citovaného ustanovenia § 213 ods. 2 O. s. p. nevytlúčil žalovaného z realizácie procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva.“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd neodňal sťažovateľke možnosť konať pred súdom. Postup odvolacieho súdu bol podľa názoru najvyššieho súdu v súlade s právnymi predpismi, sťažovateľke nebolo znemožnené uplatniť procesné práva priznané jej právnym poriadkom na zabezpečenie jej práv a oprávnených záujmov, a preto dôvod v zmysle § 241 ods. 2 v spojení s § 237 písm. f) OSP nebol podľa najvyššieho súdu opodstatnený. Keďže v danom prípade dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu nebolo podľa § 238 OSP prípustné a vada uvedená v § 237 OSP zistená nebola, najvyšší súd dovolanie sťažovateľky podľa § 243b ods. 5 prvej vety OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP ako neprípustné odmietol.

Ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť právneho záveru všeobecného súdu v konkrétnej právnej veci ani výklad zákona, ktorý v konkrétnej veci aplikoval. Sťažovateľka však túto stabilizovanú judikatúru ústavného súdu opomína

a sťažnosť uplatnila v podstate ako ďalší opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Sťažnosť v podstate iba kopíruje dôvody, ktoré už uplatnila v odvolaní proti rozsudku okresného súdu a dovolaní proti rozsudku krajského súdu, ktoré stručne dopĺňa iba všeobecnými tvrdeniami, z ktorých vyvodzuje porušenie svojich práv. Účel sťažnosti je však v porovnaní s opravnými prostriedkami v systéme všeobecného súdnictva diametrálne odlišný, keďže táto sleduje výlučne ochranu základných práv a slobôd.

Ako z uvedeného vyplýva, najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol bez meritórneho posudzovania vecnej správnosti rozsudku odvolacieho súdu a bez skúmania správnosti jeho právnych záverov, pretože nezistil existenciu dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v zmysle dikcie § 237 a § 238 OSP. Primeraným spôsobom sťažovateľke vysvetlil, že ňou formulované dovolacie dôvody ešte nezakladajú prípustnosť dovolania a z pohľadu podstaty jej dovolacej argumentácie nemožno považovať rozsudky nižších súdov za kolidujúce s dôvodmi zakladajúcimi prípustnosť dovolania. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že záver najvyššieho súdu o absencii prípustnosti dovolania nemožno považovať za svojvoľný či neodôvodnený a ani za taký, ktorý by popieral účel a zmysel dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. S určujúcimi dovolacími námietkami sa najvyšší súd vysporiadal ústavne konformným spôsobom, keď najskôr vymedzil kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 OSP, a potom osobitne poukázal na možnosť použitia § 219 ods. 2 OSP, keď odvolací súd má možnosť (v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia) obmedziť sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov, prípadne ho doplniť (na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia) o ďalšie dôvody, čo sa aj v sťažovateľkinom prípade stalo. Taktiež najvyšší poukázal na to, že posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a závery o tom, ktoré z dôkazov budú vykonané, bolo vecou súdu, v dôsledku čoho nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 OSP, pričom zdôraznil, že všetky sťažovateľkou navrhnuté dôkazy prvostupňový súd vykonal. Ani námietka sťažovateľky, že v konaní na súde druhého stupňa bola vyzvaná na vyjadrenie sa k novej aplikácii ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité, pričom krajský súd sa s jej vyjadrením nevysporiadal,

nebola podľa názoru najvyššieho súdu dôvodná, pretože krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vysvetlil dôvody, pre ktoré aplikoval na zistený skutkový stav okrem iného aj ustanovenia právneho predpisu, ktoré neboli použité v rozhodnutí súdu prvého stupňa.

Vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa vo svojej podstate vecnej nesprávnosti rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu ústavný súd zdôrazňuje, že v rámci konania o sťažnosti sa mohol zaoberať iba namietaným porušením základných práv napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, a nie prípadným porušením základných práv rozhodnutím druhostupňového, resp. prvostupňového orgánu súdnej moci.

V okolnostiach prípadu preto ústavný súd považuje postup najvyššieho súdu za ústavne akceptovateľný a primerane argumentačne zdôvodnený. Napadnuté uznesenie preto nemožno považovať ani za svojvoľné či arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). V uznesení najvyššieho súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením v sťažnosti označených práv (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Z dôvodu, že sťažnosť bola odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2016